

12.09.2025
EELNÕU

SOTSIAALMINISTEERIUM

MINISTRI MÄÄRUS

Nr.

Nõuded sotsiaalteenuste elukeskkonnale

Määrus kehtestatakse rahvatervishoiu seaduse § 21 lõike 3 ja sotsiaalhoolekande seaduse § 107 lõike 3 alusel.

1. peatükk Üldsätted

1.jagu Üldnõuded

§ 1. Määruse reguleerimis- ja kohaldamisala

Määrusega kehtestatakse nõuded elukeskkonnale, terviseriskide ohjamisele ja riskitegurite vähendamisele järgmiste sotsiaalhoolekande seaduses või selle alusel kehtestatud määrustes viidatud teenuste osutamisel:

- 1) väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus;
- 2) turvakoduteenus;
- 3) suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiu teenus;
- 4) asendushooldusteenus asendus- ja perekodus (edaspidi *asendushooldusteenus*);
- 5) järelhooldusteenus;
- 6) erihoolekandeteenused, sealhulgas igapäevaelu toetamise teenus, töötamise toetamise teenus, kogukonnas elamise teenus, päeva- ja nädalahoiuteenus, ööpäevaringne erihooldusteenus;
- 7) kinnise lasteasutuse teenus;
- 8) eluruumi tagamise teenus;
- 9) varjupaigateenus.

2. jagu Füüsilise keskkonna üldnõuded

§ 2. Maa-ala

(1) Teenuse osutamise maa-ala (edaspidi *maa-ala*) peab olema järgmiste teenuste osutamiseks:

- 1) laste turvakodu teenus, välja arvatud teenuse osutamisel kolme ja enama korteriga elamus;

- 2) suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenus rohkem kui kolmerühmalise lastehoiu puhul;
- 3) asendushooldusteenus, välja arvatud teenuse osutamisel kolme ja enama korteriga elamus;
- 4) kinnise lasteasutuse teenus;
- 5) ööpäevaringne erihooldusteenus juhul, kui teenust osutatakse kohtumääruse alusel;
- 6) väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus.

(2) Maa-ala on teenuseosutaja valduses olev kinnistu või selle osa, kus ta saab tagada teenusesaajatele turvalise ja kontrollitud õuekeskkonna.

(3) Maa-ala peab olema heakorrastatud, ohutu ja ligipääsetav. Vajaduse korral piiratakse maa-ala haljastuse või piirdeaiaga ohutuks liikumiseks ja teenuseosutaja teadmata lahkumise takistamiseks.

(4) Maa-alal paikneva mänguala seadmed ja atraktsioonid peavad vastama kasutajate eale, kasvule ja erivajadustele. Liiv liivakastis ega atraktsioonide all ei tohi olla saastunud.

(5) Lõikes 1 nimetatata teenuste puhul, mis on majutusega, peab teenusesaajale olema teenuse ruumide läheduses tagatud ohutu ala värskes õhus viibimiseks, kus on istumiskohad ja võimalus tegevusteks vastavalt teenusesaajate vajadustele. Nõuet ei kohaldata varjupaigateenusele.

§ 3. Hoone ja ruumid

(1) Teenuse osutamiseks kasutatavad hooned ja ruumid (edaspidi *ruumid*) peavad vastama ehitusseadustiku §-s 11 ja selle alusel kehtestatud ehitisele esitatavatele nõuetele ning käesoleva määrusega kehtestatud nõuetele.

(2) Ruumid ja nende sisustus peavad olema ligipääsetavad ja ohutud ning vastama nii ruumide funktsioonile kui ka teenusesaajate vajadustele, huvidele ja eelistustele. Varjupaigateenuse puhul lähtutakse ruumide korraldamisel üksnes teenusesaajate põhjendatud vajadustest. Ruumidest väljumine peab olema piiratud, kui see on vajalik teenuse osutamisel turvalisuse tagamiseks.

(3) Elutuba ja magamistuba ei tohi asuda keldrikorrusel. Magamisruumid peavad võimaldama privaatsust ja turvalisust, välja arvatud varjupaigateenuse korral.

(4) Akende kasutamine peab olema ohutu. Põrandani ulatuvad klaas- ja peegelpinnad ruumides peavad olema kontrastselt märgistatud ning juhul, kui märgistust ei ole ratastooli kõrgusel, tuleb sinna paigaldada kaitse.

(5) Teenusesaaja kasutuses olevates ruumides peab olema piisavalt liikumisruumi ning sisustus peab vastama teenusesaajate vajadustele.

(6) Põhjendatud juhul võib teenusesaaja kohta arvestatav ruumi pindala olla käesolevas määruses nõutust kuni 10% väiksem, kui see on sobiv ning turvaline.

(7) Majutusega teenuse puhul peab teenusesaaja voodi olema tema jaoks sobiv ja ligipääsetav.

(8) Teenusesaajale peab olema tagatud võimalus lähedaste, tervishoiutöötaja või muu spetsialistiga suhelda ning läbida vajalikud terviseuuringud privaatsest. Nõuet ei kohaldata varjupaigateenusele.

§ 4. Sisekliima

(1) Teenuse osutamise ruumides tagatakse küllaldane loomulik ja asjakohaste valgustuse standardite nõuetele vastav valgustus, arvestades ruumi kasutusotstarvet.

(2) Päikese poolsed aknad varustatakse kardina või rulooga või kasutatakse akendel muid valgust, UV-kiirgust ja ülekuumenemist takistavaid ning privaatsust tagavaid vahendeid ja materjale.

(3) Ruumides peab olema ventilatsioon, mis tagab vajaliku õhuvahetuse ilma tuuletõmbuseta. Ventilatsiooni puudumisel, või kui see ei ole piisav, tuleb ruume regulaarselt tuulutada.

(4) Siseõhu temperatuuri tõusmisel üle 27 kraadi võetakse tarvitusele meetmed temperatuuri mõju vähendamiseks.

§ 5. Hügieeninõuded ja ruumide korrashoid

(1) Ruumid ja sisustus peavad olema puhtad ja heas seisukorras. Pesemis- ja tualettruumide seinad ning põrandad peavad olema kaetud niiskuskindla, kergesti puhastatava ja desinfitseeritava materjaliga.

(2) Teenuseosutaja peab ruumide ja sisustuse puhastamiseks, desinfitseerimiseks ja steriliseerimiseks kasutama ainult selliseid vahendeid ja aineid, mis on lubatud turule Euroopa Liidu õiguse kohaselt. Kasutamine peab toimuma vastavalt tootja juhiste viisil, mis tagab tõhusa toime ega ohusta inimeste tervist.

(3) Puhastusvahendid, välja arvatud käte pesemiseks mõeldud seep, käte desinfitseerimisvahendid ja nõude pesemiseks kasutatavad vahendid, ning muud teenuseosutaja poolt kasutatavad kemikaalid hoitakse teenust saavatele isikutele kättesaamatus kohas.

(4) Teenusesaajale peab olema tagatud ligipääs hügieenilisele ja ohutule tualeti kasutamisele ning võimalus privaatseteks hügieenitoiminguteks sooja vee ja sobivate pesemisvahenditega. Tualettruumides või nende lähedal peab olema käte pesemise ja kuivatamise võimalus.

2. peatükk

Ruumi ja sisustuse erinõuded sotsiaalteenuste osutamisel lastele

§ 6. Ruumid ja sisustus

(1) Magamis- ja vaba aja veetmise ruumis viibijale peab olema vähemalt 4 m² põrandapinda. Kui magamis- ja vaba aja veetmise ruumid on eraldi, peab kummaski ruumis olema igale viibijale vähemalt 2 m² põrandapinda.

(2) Majutusega teenusel peab igale lapsele olema tagatud omaette voodi või voodikoht naril, laud, tool ja võimalus isiklike riiete ja esemete paigutamiseks viisil, mis tagab lapsele nende esemete hoidmise privaatsuse.

(3) Teenuse osutamise korral rohkem kui nelja tunni vältel võimaldab teenuseosutaja lapsele hügieenilise magamiskoha, mis vastab lapse eale ja vajadustele.

(4) Lapsel peab olema ainult tema kasutatav voodipesu, kuivatusrätikud ja muud isiklikuks tarbeks ettenähtud hügieenivahendid. Voodipesu vahetatakse vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kümne kasutuspäeva järel.

(5) Tualettruum ja selle sisustus peavad vastama laste vanusele ja (eri)vajadustele.

(6) Asendushooldusteenuse puhul võib ühes magamistoas elada kuni kaks last.

(7) Kinnise lasteasutuse teenuse puhul võib ühes magamistoas elada vaid üks laps.

(8) Asendushooldusteenuse ja turvakodusteenuse puhul peavad 3-aastastel ja vanematel lastel olema eraldi magamistoad tüdrukutele ja poistele. Sama pere lapsi majutatakse koos kui see on kooskõlas laste huvide, vajaduste või soovidega.

§ 7. Kinnise lasteasutuse eraldusruum

(1) Kinnise lasteasutuse teenuse eraldusruum peab tagama privaatsuse ning olema turvaline, ohutu, valgustatud, nõuetekohase temperatuuri ja lapse eale vastava sisustusega.

(2) Eraldusruumi põrandapindala peab olema vähemalt 8 m².

(3) Eraldusruumis peab olema seina või põranda külge kinnitatud voodi või muu põrandast kõrgemal asuv ergonoomiline magamisase.

(4) Tagatud peab olema privaatne tualeti kasutamise võimalus.

§ 8. Riskianalüüsi koostamine

(1) Laste turvalisuse ja ohutuse hindamiseks, tervise kaitsmiseks ning vigastuste ja haiguste ennetamiseks koostatakse teenuseosutaja poolt riskianalüüs iga kolme kalendriaasta jooksul või ulatusliku rekonstrueerimise korral. Riskianalüüs võib olla osa teenuseosutaja sisehindamisest.

(2) Riskianalüüsi tulemustest teavitatakse teenuseosutaja töötajaid ning asjaomaseid teisi osapooli.

(3) Kui riskianalüüsis kirjeldatud riskide realiseerumine on tõenäoline või riske on hinnatud puudulikult, on teenuseosutaja kohustatud viivitamata viima teenuse osutamise kooskõlla õigusaktidega ning rakendama abinõusid riskide maandamiseks.

3. peatükk

Ruumi ja sisustuse erinõuded sotsiaalteenuste osutamisel täiskasvanutele

1. Jagu

Kogukonnas elamise teenus, päeva- ja nädalahoiuteenus ning ööpäevaringne erihooldusteenus

§ 9. Ruumid ja sisustus

(1) Teenusesaajate kasutada peavad olema ruumid järgmiselt:

1) magamistuba, arvestusega, et ühe teenusesaaja kohta on ruumis vähemalt 6 m² põrandapindala;

2) elutuba või muu ruum vaba aja veetmiseks, arvestusega, et ühe teenusesaaja kohta on ruumis vähemalt 2 m² põrandapindala;

3) köök või kööginurk, mille põrandapindala on piisavalt suur lähtuvalt erihoolekandeteenuse saajate vajadustest;

4) pesemis- ja tualettruum, mis võivad olla ühendatud.

(2) Magamistoas võib elada kuni kaks samast soost ööpäevaringse erihoolekandeteenuse saajat. Suure abi- ja toetusvajadusega isikuid võib ühes magamistoas elada erandjuhtudel kuni kolm. Erinevast soost teenusesaajaid võib ühte magamistuppa panna üksnes nende või eestkostja kirjalikult esitatud soovi alusel.

(3) Magamistoa ust võimaldatakse seestpoolt lukustada, kuid teenuseosutajale peab olema vajadusel võimaldatud tuppa juurdepääs.

(4) Magamistoas võimaldatakse teenusesaaja soovi korral privaatsuse tagamiseks kasutada voodite vahel liigendatavat vaheseina, kardinat või sirmi.

(5) Magamistoa suurus, sisustuse valik ja paigutus peab võimaldama teenuseosutajale vajaduse korral voodile mõlemalt poolt juurdepääsu ning kasutada ümberasetamise ja teisaldamise abivahendeid.

(6) Magamistoas tagatakse teenusesaajale sobiv voodi koos voodivarustuse ja -pesuga, mööbel isiklike tarbeesemete paigutamiseks ning magamistoa muu sisustus lähtuvalt isiku soovist või teenuse eesmärgist.

(7) Magamistoas peab olema vähemalt üks ligipääsetav seinakontakt, teenusesaaja või tema eestkostja soovist või teenuse eesmärgist lähtuv kohtvalgustus ning valguse reguleerimist ja privaatsust võimaldavad aknakatted.

(8) Päeva- ja nädalahoiuteenuse osutajal ei pea olema löike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele vastavat magamistuba, kui sama löike punktis 2 nimetatud ruumis on ühe teenusesaaja kohta vähemalt 8 m² põrandapinda.

(9) Kui päeva- ja nädalahoiuteenuse saaja vajab voodikohta, tagatakse talle sobiv voodi ja tema soovi korral voodite eraldamiseks vahesein, kardin, sirm või muu ruumi liigendamist võimaldav vahend, ning ruum ja selle sisustus peavad vastama lõigetes 5 ja 6 sätestatud nõuetele.

§ 10. Eraldusruum

Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamiseks kasutatav eraldusruum peab vastama §-s 7 nimetatud nõuetele.

2. Jagu Turvakoduteenus

§ 11. Ruumid ja sisustus

(1) Teenusesaajate kasutada peavad olema ruumid vastavalt § 9 lõigetele 1 ja 3.

(2) Magamistoas peab olema vähemalt ohutu, puhas ja ergonoomiline voodi ning voodivarustus ja -pesu, tool ning vähemalt üks kergesti ligipääsetav seinakontakt.

3. jagu Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus

§ 12. Ruumid

(1) Ruumide mõõtmed, sisustuse valik ja selle paigutus peab olema selline, et teenuseosutajale võimaldada vajadusel juurdepääs voodile mõlemalt poolt.

(2) Magamistoa ust võimaldatakse seestpoolt lukustada, kuid teenuseosutajale peab olema vajadusel võimaldatud tuppa juurdepääs.

(3) Üldjuhul on magamistoad ühe- või kahekohalised. Olulise kõrvalabi vajaduse ja sügava liitpuudega teenusesaajate magamistuba võib olla maksimaalselt neljakohaline. Igas magamistoas peab voodite vahel olema võimalik kasutada liigendatavat vaheseina, kardinat või sirmi.

(4) Magamistoa minimaalne pindala ühekohalise majutuse korral peab olema 8 m², kahekohalise puhul vähemalt 12 m² ja iga järgneva voodikoha kohta peab lisanduma vähemalt 6 m².

(5) Hoolekandeesutuses peab olema aja veetmise ruum.

§ 13. Ruumide sisustus

(1) Magamis- ja elutubade mööbel peab olema kergesti puhastatav ning sobima elanike huvid ja eelistustega.

(2) Ruumide sisustus peab vastama §-s 9 lõigetes 4 – 7 nimetatud nõuetele.

4. Jagu

Järelhooldusteenus ja eluruumi tagamise teenus

§ 14. Ruumid

(1) Teenusesaaja kasutada peavad olema vähemalt järgmised ruumid:

- 1) tuba, mille põrandapindala ühe teenusesaaja kohta on vähemalt 6 m²;
- 2) köök või kööginurk;
- 3) tualettruum ja pesemisruum, mis võivad olla ühendatud.

(2) Igale teenusesaajale peab olema tagatud omaette voodi või voodikoht naril, laud, tool ja isiklike riide ja tarbeesemete paigutamise võimalus viisil, mis tagab võimalusel vähemalt osade asjade paigutamise teiste pilkude eest varjatuna.

(3) Järelhooldusteenuse puhul kohaldatakse lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhul, kui teenust osutatakse teenuseosutaja eluruumides.

4. peatükk Rakendussätted

§ 15. Määruse rakendamine

(1) Määruse § 3 lõikes 2 sätestatud kohaldatakse hoolekandeesutustele, mis projekteeritakse pärast käesoleva määruse jõustumist.

(2) Määruse § 3 lõige 8 jõustub 1. märtsil 2026. a.

§ 16. Määruse kehtetuks tunnistamine

Sotsiaalministri 21. detsembri 2015. a määrus nr 75 „Tervisekaitsenõuded erihoolekandeteenustele ja eraldusruumile“ tunnistatakse kehtetuks.

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

(allkirjastatud digitaalselt)
Maarjo Mändmaa
kantsler